

4V-hanke
Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

HYVÄ KÄYTÄNTÖ

KESTÄVÄN KEHITYKSEN OHJELMAN PERUSMALLI

Avainsanat: osallisuus, yhteisöllisyys, koulu, päivähoito, lasten ja nuorten vapaa-ajan toiminta, kunnat, kestävän kehityksen ohjelma, jätteen synnyn ehkäisy ja kierrätys, energian- ja vedensäätö, kestävä elämäntapa

Kenelle: kouluille, päiväkodeille, leikkipuistoille, nuorisotiloille

Tavoite

Koulun, päiväkodin, leikkipuiston, nuorisotilan tai muun vastaavan yhteisön kestävän kehityksen ohjelma, joka auttaa edistämään järjestelmällistä kestävän kehityksen kasvatusta sekä kestäviä arkikäytäntöjä.

Hyvä käytäntö pähkinänkuoressa

Koulu, päiväkotiki tai muu yksikkö laatii kestävän kehityksen ohjelman, jonka avulla kestävästä kehityksestä tulee kiinteä osa arkea sekä kasvatus- ja opetustyötä. Kestävän kehityksen ohjelma voidaan jakaa viiteen vaiheeseen: 1) keke-työryhmän perustaminen ja vuoden keke-teeman valinta, 2) lähtötilanteen kartoitus, 3) ohjelman suunnittelu, 4) teeman toteutus sekä 5) loppukartoitus. Kaikissa vaiheissa lasten ja nuorten osallistuminen on keskeisessä roolissa, ja työtä ohjaavat jatkuvan parantamisen sekä koko työyhteisön sitoutumisen periaatteet.

Toteuttaminen

Kestävän kehityksen ohjelmatyön suunnitelmallinen toteuttaminen vastaa työvaiheiltaan minkä tahansa toiminnan suunnittelua. Kestävän kehityksen ohjelmatyö aloitetaan perustamalla keke-työryhmä, jossa on mukana sekä henkilökuntaa että päiväkodin lapsia tai koulun oppilaita. Lapsilla tai nuorilla voi olla lisäksi oma keke-ryhmä, jota aikuinen koordinoi. Keke-työryhmä valitsee vuodelle kestävän kehityksen teeman, jonka ympärille koko yhteisön keke-toiminta suunnitellaan. Tämän jälkeen kartoitetaan alkutilanne. Esimerkiksi energiateemassa voidaan tarkastella vallitsevia energiankulutuskäytäntöjä ja kulutuslukemia ja lähiympäristöteemassa kartoittaa lähialueen tuntemusta sekä kauniita, rumia, pelottavia ja suosikkipaikkoja. Kartoituksen pohjalta valitaan kehittämiskohteet ja tavoitteet, ja suunnitellaan teeman toteutus. Käytännön toteutuksessa varmistetaan lasten ja nuorten osallistuminen, teeman näkyminen arjessa ja opetuksessa, yhteistyö ulkopuolisten tahojen kanssa ja koko työyhteisön sitoutuminen. Toimintavuoden loppuksi kartoitetaan lopputilanne ja arvioidaan onnistumiset ja parantamistarpeet. Tämän jälkeen valitaan uusi teema seuraavalle vuodelle tai jatketaan samaan teemaan syventymistä.

KESTÄVÄN KEHITYKSEN OHJELMAN PERUSMALLI

Resurssit

Kestävän kehityksen ohjelma ei välttämättä vaadi koulun tai päiväkodin perustyöstä erillisiä resursseja, mutta mahdollisuuksien mukaan kannattaa ainakin käynnistysvaiheeseen varata ylimääräistä työaika. Keke-työryhmä voi koulussa kokoontua esimerkiksi tarkoitukseen varatulla välitunnilla, ja päiväkodissa ryhmän työskentely sulautuu muuhun toimintaan luontevasti. Monet suunniteltavista keke-käytännöistä kuuluvat osaksi arkitoimintoja eivätkä siten aiheuta ylimääräistä työtä. Myös koulun ja päiväkodin toimintavuoteen luonnollisesti kuuluvat retket, juhlat ja teemapäivät voidaan suunnitella keke-näkökulmasta. Kun keke-työ on päässyt kunnolla vauhtiin, hoituvat monet asiat jopa aiempaa vaivattomammin, lasten ja nuorten saadessa ja ottaessa vastuuta.

Kokemuksia

4V-hanke oli mukana työryhmässä, joka valmisteli koulun kestävän kehityksen ohjelmatyötä kuvaavan esitteen *Keke koulussa – Kestävän kehityksen ohjelma*. Tämän esitteen laajennuksena 4V-hankkeessa laadittiin kestävän kehityksen oppaat *Keke koulussa* ja *Keke päiväkodissa*, joihin myös kestävän kehityksen ohjelman perusmalli sisältyy. Oppaissa esitellään keke-työn eteneminen vaihe vaiheelta sekä annetaan runsaasti innostavia esimerkkejä ja taustatietoa koulun tai päiväkodin keke-työtä vauhdittamaan. Lisäksi 4V-hankkeessa tehtiin saman perusmallin pohjalta kirjanen *Keke leikkipuistossa – Leikkipuiston kestävän kehityksen ohjelma*.

Hyödyt kestävän kehityksen kannalta

Parhaimmillaan kestävän kehityksen ohjelman toteuttaminen edistää kaikkia kestävän kehityksen ulottuvuuksia: koulun tai päiväkodin ympäristökuormitus vähenee, yhteistyö ja yhteisöllisyys yksikön sisällä ja alueella lisääntyy, rahaa säästyy ja kulttuuriperintöä ja monikulttuurisuutta arvostetaan entistä enemmän.

Yhteystiedot

Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy, Eija Koski